

BALÁTINÉ SOTH KATALIN

Miben látom a túlterhelést az alsó tagozaton?

1979 óta vagyok pedagógus, tanítónő Szentbalázson, ahova hét községből járnak gyerekek naponta autóbusszal iskolába.

Dél előtt az alsósoknak napi négy órájuk van, (3–4. osztályban több is), majd az ebédet és a pihenőidőt követően, kettőtől négyig, mivel a gyerekek többsége napközis, ismét padba ülnek és folytatják a tanulást.

Heti 2–3 alkalommal iskolai szakkörökben tevékenykednek, ilyen esetekben a délutáni hazautazás után készülnek a másnapi órákra.

A legtávolabbi községekben lakó gyerekek naponta egy órát utaznak zsúfolt autóbuszokon. Tehát már az alsó tagozatos gyerekektől is elvárjuk a napi nyolc órai „munkát”, és ez már eleve túlterhelés!

A tanterv szerint az alsó tagozat feladata alapozó ismeretek megszerzése. Vajon megvalósítható-e ez? Nem túl sok-e az az ismeretanyag, amelyet az egyes tantárgyakban tanítunk? Megfelelő alapozó ismeretnek a tananyag az egyes tantárgyakból a gyermekek életkori sajátosságainak? Nézzük az egyes tantárgyakat! A szemelvények, olvasmányok terjedelme – legtöbbször 2–3 oldal –, ami nem teszi lehetővé, hogy a tartalmi feldolgozáson túl más feladatot is elvégezzünk a tanórán, gondolok a folyamatos gyakorlásra, szerepjátékra, bábozásra, amire a kisgyermeknek szüksége lenne.

A gazdag népmesekincsünkből, illetve gyermekversekből is kerül olyan a tananyagok közé, aminek megértése – nyelvezete miatt – a gyermek számára gondot okoz. Nagy mélységben tárgyaljuk a nyelvtani ismeretanyagot; pl. szófajtant, ami a helyesírás fejlesztésének rovására megy, főként 4. osztályban, mert arra már sok esetben nem jut elegendő idő. Szükség van-e olyan nyelvtani ismeret tanítására, amelyeknek megértése a gyerekeknek gondot okoz, és nincs helyesírási tanulsága? Arról nem is szólva, hogy ezt az ismeretanyagot a felső tagozatban kisbővítéssel 6. osztálytól újra tanítják.

Környezetismeretből az 1–2. osztályban a gyerekekhez viszonylag közel áll a tantárgyi anyag, aztán a 3., főként a 4. osztályban megnő az anyag nehézsége, terjedelme. A 4. osztályos földrajzi anyagot 8. osztályban bővebben, de újra tanítják.

Matematikából, ami sok kisgyerekeknek nagy gondot okoz már 1. osztályban, ugyancsak tanulnak olyan ismereteket, amelyek nem igazodnak e korosztály átlagának képességeihez. A mértékegységek, geometriai ismeretek, még ha alapszinten is, nem kellene, hogy az 1. osztályos tananyag részét képezzék.

Én abban látom az általam értelmezett túlterhelés csökkenését, ha kevesebb ismeretanyagot, kisebb lépésekben, több időt szánva a gyakorlásra tervezhetném tanítói munkám. Jó lenne, ha a tankönyvek, segédanyagok is ezt a célt szolgálnák.